

Дорога, з якої повернулися не всі

(15 лютого – 29-а річниця виведення військ з Афганістану)

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав

В історії нашої держави є багато визначних дат, відомих і невідомих назв, серед яких є, на жаль, і такі, що викликають сумні спогади та біль.

Карта Афганістану

Афганістан... Це держава, що знаходиться в Південно-Східній Азії. Столиця – місто Кабул. До середини 70-х років ХХ століття вона була одна з найвідсталіших країн світу.

У квітні 1978 р. афганський народ піднявся на боротьбу за краще життя, проголосивши Афганістан республікою. Це була квітнева революція. Новий уряд запровадив початкову освіту, надав право жінкам зняти паранджу.

У мусульманських країнах такі заходи були приречені на провал, бо суперечили нормам шариату. Вожді не визнавали нового уряду. Почалось формування загонів «моджахедів» («борців за віру»). У країні спалахнула громадянська війна.

На допомогу республіканському уряду 27 грудня 1979 р. були введені радянські війська. Так розпочалася війна, що проходила під гаслом «надання інтернаціональної допомоги братньому народу».

Присутність чужоземних військ викликала стихійний опір народу.

Афганська війна тривала майже 10 років. І майже 10 років у постійній тривозі жили батьки й матері тих юнаків, яких називали афганцями.

Афганістан... Тоді про це ще ніхто не говорив відкрито. « Я тут, щоб убивати, я тут, щоб бути вбитим. Вбивали нас, вбивали ми... І ніхто не питав: навіщо? Кров змивала з чола піт, лікарі пришивали душі до тіл, лишаяючи потворні шви, рідним привозили «чорним тюльпаном» (так називали літак, який вивозив гроби загиблих) цинкові труни невідомо з чим, матері божеволіли, старіли в одну мить».

Нове керівництво СРСР на чолі з Михайлом Горбачовим визнало помилковим рішенням попереднього уряду, і з кінця 1986 р. почало поетапне виведення радянських військ із Афганістану.

1989 рік. Закінчувалася незрозуміла війна. 15 лютого 1989 р. стало не лише днем виведення радянських військ з Афганістану, коли останній солдат залишив афганську землю, а й днем єдності, афганського братства, днем вшанування світлої пам'яті тих, хто не повернувся з того пекла.

29 років минуло з того часу, а події в цій країні залишаються живим болем для багатьох, що воювали у цій війні.

Вони живуть серед нас, ці ще молоді чоловіки, сповнені енергії та сил. Але у їхніх серцях живе те, суті чого, на щастя, не знає більшість із нас. У їхніх душах все ще живе війна.

За весь цей період в Афганістані воювало 620 тисяч радянських солдатів, офіцерів, генералів, з них загинуло українців 3280. Нині в Україні живе понад 150 тис. колишніх воїнів-афганців.

Ще й донині йдуть вони у тривожних снах у бій, затуляючи один одного. Їм досі важко повертатися до тих чорних сторінок у їхньому житті, та ще важче вирвати їх, знищити і забути.

Зараз наша Україна переживає нелегкі часи. На цілісність держави посягнули вороги. Багато наших земляків мобілізовано до лав українського війська і серед них колишні воїни-афганці.

Його Величність Час гоїть усі рани, поки що він не в змозі втамувати біль у серцях як самих учасників війни, так і в серцях матерів, чії сини полягли в далекій гористій країні, про яку вони мало що й знали.

Ми повинні пам'ятати тих, хто не вернувся з Афганістану, кращих синів Коломийщини...

МИКОЛА СТЕПАНЮК
(21 травня 1960 — 8 червня 1980)

Це перший солдат з Коломийщини, який відкрив сумний список полеглих на війні в Афганістані. Миколу призвали в армію в листопаді 1979-го, коли ще ніхто не підозрював, що новобранець може опинитися під кулями.

Микола родом з с. Воскресінців. Після місцевої восьмирічки хлопець вступив у Городенківське профтехучилище, вивчився, працював. А тут — повістка з військкомату...

МИХАЙЛО ГАВРЕЦЬКИЙ
(2 червня 1961 — 15 липня 1980)

Проживав у с. Голоскові всього один рік, а вже 1962-го батьки виїхали в пошуках кращої долі в Кіровоградську область.

Тут, у с. Пантазіївці, хлопчина й зростав, мужнів, звідси й пішов у ряди армії. А вже в грудні Михайло потрапив в Афганістан. Служив у піхоті, потім десантником. 17 липня 1980-го батькам надійшла страшна звістка про смерть сина в ташкентському шпиталі. Тіло привезли в село аж на чотирнадцятий день.

... Їм вручили медаль «Воїнові- інтернаціоналістові від вдячного афганського народу», а трохи пізніше — Почесну грамоту Президії Верховної Ради. Сьогодні батьки проживають

в с. Скопівці.

МИКОЛА КОЗЬМЕНКО
(26 березня 1961 - 31 серпня 1980)

Народився Микола далеко від Коломийщини, аж у Карагандинській області. Як неважко здогадатися, на заслання в Казахстан потрапив його батько, який наважився на нечуване зухвальство - намалювати в листі до товариша тризуб.

Хлопчина якийсь час жив у батькової сестри в Печеніжині, куди згодом переїхала вся родина. По призову потрапив в Афганістан. Додому він прибув, але в цинковому гробі, який військові виставили навіть не в рідній хаті, а в селищному клубі. У Печеніжинській ЗОШ відкрили куток пам'яті кавалера ордена Червоної Зірки Миколи Козьменка.

ІВАН КОМАРОВ

(29 жовтня 1960 - 4 травня 1981)

Іван Комаров служив в Афганістані, був молодшим сержантом. Народився в Курській області РФ. Закінчив школу-інтернат, здобув робітничу спеціальність у профтехучилищі. Працював мулярем.

Навесні 1980-го юнака призвали в армію. А вже наприкінці року він потрапляє на війну, бере безпосередню участь у бойових операціях. В останньому для Івана бою, біля поселення Баміан неподалік Кабулу, екіпаж його танка знищивши вогневу точку противника. Однак для молодшого сержанта Комарова це не означало, що все закінчилося щасливо. Рана, яку він отримав, виявилася смертельною.

Воїн з Курщини нагороджений посмертно орденом Червоної Зірки і похований на цвинтарі с. Воскресінці.

СТЕПАН ГНАТЮК

(1 квітня 1962 — 30 грудня 1981)

Уродженець с. П'ядики. Служив в Ашхабаді, молодший сержант, навідник гармати. Ашхабад — це ж біля самого Афганістану...

Потрапив Степан на війну в травні 1981-го. Степана Гнатюка посмертно нагороджено орденом Червоної Зірки, а наприкінці 1988 р. матері вручили Почесну грамоту Президії Верховної Ради .

ОЛЕКСІЙ ФІЛПОВ

(29 травня 1954 - 19 жовтня 1983)

Доля пов'язала Олексія Філіпова з Коломиєю не на такий уже й довгий час. Він народився в м. Лівній Орловської області. Одразу ж після школи вступив у військово загальнокомандне училище. У Коломиї проходив службу.

А через півроку він знову повернеться на Прикарпаття, однак уже в цинковому гробі. Доказом того, що це був справжній командир, став останній бій з душманами, в якому брала участь його рота. Можливо, і вийшов би з того бою капітан переможцем, та мусив рятувати пораненого товариша. Товариша врятував, а сам поліг від снайперської кулі. За проявлені мужність і відвагу

його нагороджено посмертно орденом Червоної Зірки.

ВАСИЛЬ ЛАСІЙЧУК

(14 грудня 1963 - 25 грудня 1983)

Василь Ласійчук проживав у с. Нижньому Вербіжі. Армія йому подобалася, мрію про фізкультурний інститут змінила інша — Рязанське повітрянодесантне училище.

Командира мотострілкового відділення Василя Ласійчука тяжко поранило. Відняло бік, його відправили в Ташкент, у шпиталь. Та коли лікарі запропонували комісувати, Василь попросився назад в Афганістан...

...Душмани оточили їх щільним кільцем, а підмога довго не приходила. Хлопець просто зійшов кров'ю.

Василя Ласійчука нагороджено орденом Червоної Зірки. Одна з вулиць у Нижньому Вербіжі названа його іменем. На його хаті встановлено меморіальну дошку, на вулиці збудовано капличку з написом: «Офіра до Господа Бога за сина Василя, полеглого в

Афганістані. За відпущення його гріхів та родини».

ВОЛОДИМИР ПАЛАГІЦЬКИЙ (5 січня 1964 — 30 січня 1984)

Не судилося повернутися додому живим

Володимир Палагіцькому, який проживав у смт. Гвіздець.

Після школи хлопець вступив у Чернівецьке залізничне училище, навіть встиг трохи попрацювати черговим по станції. Але в жовтні 1983-го мусив іти до війська.

Після короткотривалої підготовки в місті Кушці його, необстріляного, недосвідченого, кинули в саму гущу війни. За яких саме обставин він загинув, батькам невідомо. Посмертно

Володимира Палагіцького нагороджено орденом Червоної Зірки.

ВАСИЛЬ МЕНЗЮК (5 січня 1942 - 6 липня 1984)

Василь Мензюк — один з тих небагатьох полеглих в Афганістані воїнів, кого пов'язує з Коломиїщиною хіба місце останнього спочинку. Василь прийшов у світ на Донбасі, в м. Горлівці. 1983-го потрапив, на війну в чужу гористу країну. Не повернувся з бойового завдання: Мі-6, на борту якого перебував капітан, знищивши дві вогневі точки противника, і сам був

підбитий. Загинув не лише Мензюк, а й весь екіпаж.

Капітан В. Мензюк нагороджений посмертно орденом Червоної Зірки. Похований на коломийському цвинтарі.

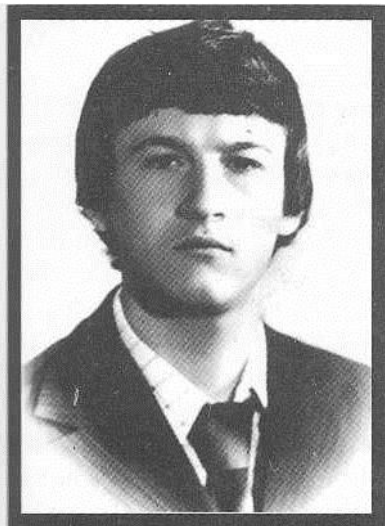
РОМАН РОГОВИЧ (30 вересня 1965 -16 серпня 1985)

Ще одна трагедія, пов'язана з Афганістаном, накрила своїм чорним крилом родину Роговичів з с. Ворони.

В Афганістані Роман потрапив у справжнісіньке пекло, їхня частина розташовувалась за кілька кілометрів від Пакистану, куди продукти їм закидали вертольотами, та й то зрідка. Про його смерть батькам сповістили на роботі. Викликали в контору й урочисто, наче привітання, прочитали похоронку. Аякже, це ж честь яка випала їхньому синові — загинути за великий і могутній Радянський Союз!

Заледве вблагали тато з мамою, щоб поховали Романа не в Чукалівці, де зобов'язали їх ховати військові, а в рідній Вороні.

МИХАЙЛО МОЧЕРНЮК

(25 листопада 1964 -19 березня 1986)

Народився в с. Мишині. У 20-річному віці юнак потрапив у справжнє воєнне пекло. Це завдяки його ризикованій вилазці в бою біля Лагурджі (провінція Кандагар) було здобуто перемогу. У цьому бою Михайло врятував життя пораненому товаришеві, винісши того з-під куль у безпечне місце, за що нагородили медаллю «За відвагу». Санінструкторові Михайлові Мочернюкові роботи вистачало: виносив поранених, надавав їм першу медичну допомогу. Але себе зберегти не зумів...

За тиждень солдат прибув у рідне село у цинковому гробі.

На початку 1988-го на його могилі встановили обеліск. На його честь перейменувала вулицю Млинську на Михайла Мочернюка, а на фасаді школи встановлено меморіальну дошку.

ВАСИЛЬ ШУРГАЛЮК (18 травня 1965 - 28 серпня 1985)

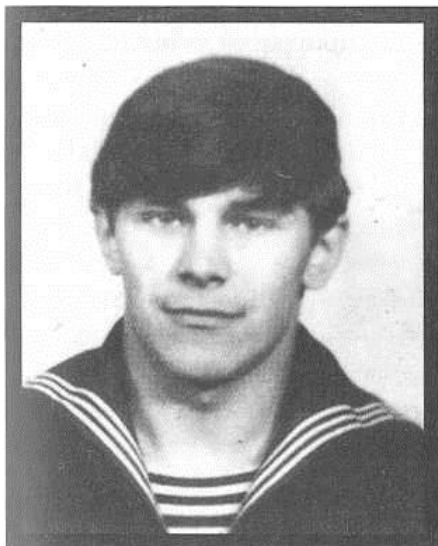

Пішов із життя 20-річним юнаком... Народився хлопець у с. Спасі (Долішнє). Ще встиг кілька місяців попрацювати до армії на заводі «Сільмаш», у будівельній бригаді.

Уже в військкоматі йому сказали, що служити доведеться в Афганістані. Бронетранспортер з сімома солдатами, серед

яких був і Василь Шургалюк, підірвався на міні... Василя Шургалюка батьківщина нагородила посмертно орденом Червоної Зірки.

ОЛЕГ АВЕР'ЯНОВ

(26 липня 1969 - 19 вересня 1988)

Олег виховувався в родині коломийського військовослужбовця. Романтична мрія привела юнака 1986 року в Одеське мореплавне училище, в якому здобув спеціальність матроса - моториста. В армію його призвали 1987-го з Іллічівського військкомату Одеської області. У земне пекло він, розвідник взводу управління, потрапив трохи пізніше, в квітні 1988-го.

Моджахеди поранили Олега Авер'янова 15 вересня 1988 року, коли він з друзями допомагав відбивати атаку на сусідній пост. Товариші винесли його з бою ще притомного, однак врятувати пораненого в шпиталі лікарі не змогли, не допомогла й здана бойовими побратимами

кров.

Олега Авер'янова посмертно нагороджено орденом Червоної Зірки, а також Почесною грамотою Президії Верховної Ради і медаллю «Воїнові-інтернаціоналістові від вдячного афганського народу».

ІВАН ГОЛДИЩУК

(8 листопада 1967 - 12 травня 1987)

Після сільської восьмирічки дорога пролягла в Коломийське ПТУ № 10 де і залишився жити. Але 12 травня Івана призвали в армію, потім в Афганістан.

В Афганістані було справжнє воєнне пекло. Відбувся жорстокий бій, кулеметник Іван Голдищук знищив три ворожі вогневі точки, проте стримати атаку душманів кілька солдатів ніяк не могли, їх закидали гранатами...

Привезли його додому, в Теучу, 19 травня. У цинковому гробі.

Івана Голдищука нагороджено посмертно орденом Червоної Зірки.

Підготували

Руслана Ониськів, провідний бібліограф

Тетяна Депутат, завідувачка краєзнавчим відділом